

شیرین احمدنیا رئیس انجمن جامعه‌شناسی ایران:

علوم اجتماعی باید در خدمت «خیر عمومی» قرار گیرد

علوم اجتماعی

حمیدرضا حبیبی
گروه اندیشه

به مناسبت روز علوم اجتماعی، دانشگاه فردوسی مشهد میزبان دکتر شیرین احمدنیا، رئیس انجمن جامعه‌شناسی ایران

نقش دانشگاه در تحولات اجتماعی

تصفی‌شده‌است
شیرین احمدنیا با ذکر این نکته سخنرانی‌اش را آغاز کرد که دانشگاه زمانی نقطه کانونی تحولات اجتماعی بود؛ اما امروز عاملیت آن تضعیف شده و در بسیاری از موارد به نهادی کم‌اثر فروگذاشته شده است. او با اشاره به افول نقش تاریخی دانشگاه‌ها در تحولات اجتماعی گفت: «این نشست تلاشی است برای این پرسش اساسی که چگونه نهاد

دانشگاه می‌تواند بار دیگر عاملیت پیدا کند و موتور محرک جامعه شود؟»

احمدنیا با مروری بر رسالت تاریخی دانشگاه‌ها تأکید کرد: «اگر دانشگاه صرفاً مکانی برای تولید مدرک یا ناباشد محفوظات باشد، از رسالت راستین خود فاصله گرفته است. دانشگاه، نهاد نقد قدرت است؛ نهاد بازاندیشی در جامعه و پرورش آگاهی انتقادی است. بنابراین علم، بویژه علوم اجتماعی، با مسئولیتی دوجندان روبه‌روست. به این

شد تا موضوع «کنشگری و مسئولیت اجتماعی دانشگاهیان» را به بحث گذارند. احمدنیا در این نشست متذکر شد که دانشگاه فقط مکانی برای تولید دانش نیست بلکه از دانشگاه و دانشگاهیان انتظار می‌رود تا صدا، حافظه و وجدان جامعه باشند؛ حقیقت را بیان و عدالت را مطالبه کنند و در برابر زخم‌های اجتماعی سکوت و بی‌عملی پیشه نکنند. از نگاه او، مسئولیت دانشگاه در روزگار بحران دوجندان است، زیرا غیبت آن، میدان را برای روایت‌های غیرعلمی و پوپولیستی باز می‌گذارد.

اعتبار، دانشمند علوم اجتماعی تنها وظیفه تبیین جهان را ندارد؛ او باید در نقد و تغییر آن نیز سهم داشته باشد. فیلسوفان جهان را تفسیر کرده‌اند، اما مسأله بر سر تغییر آن است. استاد دانشگاه علامه طباطبایی معتقد است انفعال دانشگاه در مسیر تاریخی خود به معنای واگذار کردن عرصه عمومی به روایت‌های غیرعلمی و پوپولیستی است؛ روایت‌هایی که نه تنها به فهم جامعه کمکی

نمی‌کنند، بلکه اعتماد عمومی به علم را فرسایش می‌دهند.

دخالت آگاهانه، انتقادی و مسئولانه دانشگاه

استاد جامعه‌شناسی دانشگاه علامه‌طباطبایی، در فراز دیگری از سخنانش به تعریف «کنشگری دانشگاهی» پرداخت و توضیح داد که این نوع کنشگری فاصله معناداری با سیاست‌زدگی و جانبداری‌های جناحی دارد: «کنشگری دانشگاهی به معنای دخالت آگاهانه، انتقادی و مسئولانه دانشگاهیان در سپهر عمومی است؛ که این مسئولیت از طریق پژوهش، آموزش، مشارکت در گفت‌وگوهای اجتماعی، رسانه‌ای و مدنی قابلیت تحقق دارد.»

او تأکید کرد که دانش باید از دیوارهای دانشگاه عبور کند و در اختیار جامعه قرار گیرد: «کنشگر دانشگاهی کسی است که دانش خود را انحصاری نمی‌اند؛ بلکه صدای

بی‌صداها می‌شود و در برابر بی‌عدالتی و آسیب‌های اجتماعی به سکوت و بی‌عملی پناه نمی‌برد.» به باور او، این نوع کنشگری در پیوند مستقیم با مفهوم «دانش متعهد» قرار می‌گیرد؛ دانشی که حقیقت را جست‌وجو می‌کند اما هم‌زمان عدالت را نیز مطالبه دارد.

احمدنیا دانشگاهیان را دعوت کرد که از سرمایه‌نمادین و اعتبار علمی خود برای «خیر عمومی» استفاده کنند. در این راستا، او سه مسئولیت اجتماعی برای دانشمندان علوم اجتماعی برشمرد:

۱ مسئولیت معرفتی: دانشگاه جایی برای بازتولید کلیشه‌ها یا حفظ ملاحظات غیرعلمی نیست. دانشگاهیان باید دانشی تولید کنند که مبتنی بر شواهد و روش علمی باشد و آن را با شفافیت و پرهیز از تحریف عرضه نمایند.

۲ مسئولیت اخلاقی: هر پژوهش بایدآور این واقعیت است که دانشمند در برابر حقیقت و عدالت مسئول است. بنابراین پژوهشگر باید در جمع‌آوری داده‌ها، کرامت انسان‌ها را رعایت کند.

۳ مسئولیت مدنی: دانشمند علوم اجتماعی باید از منافع عمومی و عدالت اجتماعی دفاع کند؛ حتی اگر در این راه، منافع شخصی او تحت‌الشعاع قرار گیرد.

دانشگاهیان در میانه دو فشار

رئیس انجمن جامعه‌شناسی ایران با آ‌آور شد که دانشگاهیان در بسیاری از جوامع میان دو فشار گرفتارند: از یک طرف فشار نهادی‌های سیاسی که استقلال علمی را تهدید می‌کند؛ و از سوی دیگر، بی‌اعتمادی جامعه که دانشگاهیان را گاه نماینده واقعی خود نمی‌بیند. به گفته احمدنیا، این دو فشار برخی از کنشگران دانشگاهی را به «انزوا، سکوت یا بی‌عملی» می‌کشاند؛ در حالی که جوامع امروز بیش از هر زمان دیگری به صدای روشنگر علوم اجتماعی نیاز دارند: «برای اهالی دانشگاه بویژه علمان علوم اجتماعی در برابر تبعیض، خشونت، فساد، مهاجرت نخبگان و بحران‌های زیست‌محیطی، سکوت جایز نیست. بی‌عملی در برابر بحران‌ها، جامعه را با مسائل پیچیده‌تری مواجه خواهد کرد. بنابراین انتظار داریم دانشگاهیان خود را در حل مسائل جامعه‌سهم کنند.»

احمدنیا با تمایزگذاری روشن میان «کنشگری علمی» و «سیاست‌زدگی دانشگاهی» تأکید کرد که دانشگاه نباید به عرصه رقابت‌های حزبی بدل شود؛

«کنشگری علمی جانبداری سیاسی نیست؛ دفاع از عدالت است، حتی اگر هیچ قدرتی از آن خوشش نیاید.» او برای روشن‌تر شدن بحثش به سخن ادوارد سعید ارجاع داد: «روشنفکر کسی است که در برابر قدرت، حقیقت را بیان می‌کند حتی اگر تنها بماند.»

چرا پژوهش‌های انتقادی ضروری‌اند؟

این استاد دانشگاه، در بخش دیگری از سخنان خود به نقش آموزشی دانشگاهیان پرداخت؛ نقشی که گاهی کمتر از فعالیت پژوهشی دیده می‌شود، اما به باور او اثرگذاری عمیقی دارد: «آموزش باید رهایی‌بخش باشد؛ انسان‌ها را از سکوت و پذیرش منفعلانه نجات دهد. استادان با ایجاد فضای پرسشگری، نقدپذیری و گفت‌وگوی آزاد، می‌توانند الگویی برای نسل آینده کنشگران شوند. دانشجو باید فکر کند، نقد کند و واکنش نشان دهد. آموزش سودمند هنگامی شکل می‌گیرد که استادان چنین بستری را در دانشگاه برای دانشجویان فراهم کرده باشند.»

احمدنیا ضرورت حمایت از پژوهش‌های انتقادی و میان‌رشته‌ای را یادآور شد؛ پژوهش‌هایی که به مسائل واقعی جامعه می‌پردازند. او با اشاره به تجربه‌های شخصی و دانشگاهی گفت: لگاهی پژوهشگران سراغ سوژه‌های جسورانه می‌روند؛ موضوعاتی که واقعیت جامعه‌اند. اگر چنین موضوعاتی در دستور کار متخصصان قرار گیرد می‌تواند به راه‌حل منتهی شود. انتخاب سوژه‌های واقعی و گاهی دردناک در واقع به رسمیت شناختن

آسیب‌ها و تلاش برای تغییر آنهاست. اگر از دیدن واقعیت ناراحت می‌شویم، باید بکوشیم آن را تغییر دهیم، نه اینکه صورت مسأله را پاک کنیم و مانع از انجام چنین پژوهش‌هایی شویم.»

رابطه دانشگاه و جامعه مدنی

رئیس انجمن جامعه‌شناسی ایران، یکی از مهم‌ترین مسیری‌های بازایی‌عاملیت دانشگاه را «پیوند با جامعه مدنی» دانست که این پیوند از طریق انجمن‌های علمی، رسانه‌ها و نهادهای داوطلبانه قابل دستیابی است. او معتقد است انجمن‌های علمی حلقه واسط میان «دانشگاه» و «صدای مردم» هستند: «در انجمن‌های علمی، دانشگاهیان صدای مردم را می‌شنوند و صدای دانشگاهیان به جامعه منتقل می‌شود. این پیوند برای تقویت سرمایه اجتماعی امروز جامعه ما حیاتی است.» او همچنین از فعالیت نهادهای داوطلبانه سخن گفت؛ نهادهایی که بدون چشمداشت سادی کار می‌کنند و گاهی هزینه‌های سنگینی برای ایفای مسئولیت اجتماعی خود می‌پردازند.

احمدنیا در جمع‌بندی سخنرانی‌اش بار دیگر بر اهمیت اخلاق و شجاعت علمی تأکید کرد: «جامعه امروز بیش از هر زمان دیگر به کنشگران آگاه و مسئول نیاز دارد. دانشگاه‌اگر در خدمت جامعه نباشد، به نهادی بی‌جان تبدیل خواهد شد. دانشمند اجتماعی باید با آگاهی از محدودیت‌های خود، حقیقت را با شور و تعهد دنبال کند؛ زیرا بدون شور و تعهد، هیچ علم بزرگی پدید نیامده است.»

تربیت دانشجوی مسئول

شیرین احمدنیا معتقد است رسالت دانشگاه تنها انتقال مهارت یا دانش نظری نیست، بلکه پرورش دانشجویانی است که «دغدغه عدالت و خیر عمومی» داشته باشند: «دانشجو ممکن است نظریه بداند و روش تحقیق بلد باشد، اما اگر نسبت به بی‌عدالتی جامعه بی‌تفاوت باشد، آموزش او ناقص است.» او دانشجوی مسئول را شهروندی دانست که می‌فهمد بی‌عدالتی کجا شکل می‌گیرد و اولین قدمش «مشاهده، تحقیق و انتشار حقیقت» است.

برش

دبیرکل اتاق بازرگانی ایران:

صورت حساب الکترونیکی گام مهمی در تحقق عدالت مالیاتی است

دبیرکل اتاق بازرگانی ایران گفت: با صدور صورت حساب الکترونیک، راه بر قرار از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده و فاکتورسازی جعلی بسته خواهد شد و به این ترتیب این اقدام به نفع مؤدیان قانون‌مدار و شفاف است.

سازمان شاه‌وایی دبیرکل اتاق بازرگانی ایران با اشاره به اهمیت صدور صورت حساب الکترونیک، اشاره به جای فاکتورهای کاغذی و اثرگذاری آن در تحقق عدالت مالیاتی، اظهار داشت: در روند‌های قدیمی مالیات‌ستانی که از روش‌های دستی و ممیزمحور استفاده می‌شد، امکان بروز سوءاستفاده‌های مختلف وجود داشت، به‌طور مثال بسیاری از افراد به فاکتورسازی مبادرت می‌کردند و مشکلاتی برای فضای اقتصادی کشور به وجود می‌آوردند.

وی گفت: در روند‌های قدیمی مالیات‌ستانی مؤدیان مجبور بودند در ادارات ثبت در میان انبوهی از پرونده‌ها به دنبال رسید و فاکتوری که آن را لازم داشتند بگردند و آن را به پرونده خود ضمیمه کنند؛ حال در بسترهای الکترونیک همه چیز ضبط و ثبت می‌شود و روند انجام کارها

بسیار تسریع و تسهیل شده است.

دبیرکل اتاق بازرگانی ایران با اشاره به جلوگیری از فاکتورسازی‌های جعلی به نفع مؤدیان قانون‌مدار، گفت: یکی از مزیت‌های اصلی استفاده از صورت حساب الکترونیک، اخذ مالیات از فضای غیرشفاف اقتصاد است؛ با صورت حساب الکترونیک راه بر قرار مؤدیان از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده و فاکتورسازی جعلی بسته خواهد شد و به این ترتیب این اقدام به نفع مؤدیان قانون‌مدار و شفاف است. شاه‌وایی در ادامه افزود: روند‌های قدیمی مالیات‌ستانی وقت زیادی از مؤدیان و مأموران مالیاتی می‌گرفت و انرژی‌بر بود؛ به‌طور کلی بسترهای هوشمند به کمک آمده‌اند تا روند‌های مالیاتی به صورت آسان و دقیق‌تری پیش بروند. وی خاطرنشان کرد: تهیه گزارش‌های مدیریتی و جمع‌بندی با استفاده از روند‌های هوشمند مالیاتی امکان پذیر شده و تمامی این موارد در خدمت ارتقای نظام مالیاتی کشور قرار گرفته است. دبیرکل اتاق بازرگانی ایران در پایان بیان کرد: هر سیاستی که در راستای تسهیل امور برای مؤدیان

باشد و شفافیت را بالاتر ببرد، مثبت ارزیابی می‌شود. به ویژه در شرایط فعلی که حاکمیت در تلاش است به دریافت مالیات حقه از همگان بپردازد و جلوی قرار مالیاتی را بگیرد.

نماینده نه‌اوند در مجلس شورای اسلامی تأکید کرد

مالیات بر سوداگری؛ ابزاری برای هدایت سرمایه‌ها به سمت تولید

مجلس خاطرنشان کرد: براساس چارچوب‌های مصوب، این قانون شامل معافیت‌های گسترده برای زندگی عادی مردم است تا از برخورد آن با معاملات معمول روزمره جلوگیری شود. هدف اصلی، نه محدود کردن مردم بلکه مهار دلالاتی است که با خرید و فروش‌های مستمر، بازارها را ملتهب می‌کنند. این قانون هیچ تهدیدی برای مردم عادی ندارد؛ بلکه برای مقابله با کسانی است که با سوداگری مکرر باعث بی‌ثباتی بازارها می‌شوند.

معدلات سوداگران را برهم بزند، اظهار داشت: اگر فردی بداند خرید و فروش‌های لحظه‌ای و کوتاه‌مدت در بازارهایی مثل طلا و دلار مشمول مالیات سنگین می‌شود، دیگر به سمت این نوع سوداگری نمی‌رود. اجرای این قانون باعث کاهش التهاب در بازارهای حساس خواهد شد. نماینده نه‌اوند تأکید کرد: اجرای قانون مالیات بر سوداگری می‌تواند مسیر سرمایه‌ها را تغییر دهد؛ مسیری که امروز در بسیاری از موارد به سمت بازارهای غیرمولد منحرف می‌شود.

وقتی سوداگران نتوانند از دلالتی سود ببرند، سرمایه‌ها به سمت تولید و فعالیت‌های مولد می‌روند. این قانون در حقیقت از تولید داخلی حمایت می‌کند. نماینده با اشاره به نقش بانک‌ها در این فرآیند گفت: بانک‌ها نیز باید از ینگاداری فاصله بگیرند و منابع خود را در اختیار تولید قرار دهند. اگر قانون اجرا شود و بانک‌ها هم نقش خود را درست ایفا کنند، شاهد رونق ملموس تولید خواهیم بود. عضو کمیسیون عمران

عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی، گفت: اجرای صحیح قانون «مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی» می‌تواند بخش بزرگی از دلالتی را در کشور جمع و سرمایه‌ها را از بازارهای غیرمولد به سمت تولید هدایت کند. علیرضا نثاری نماینده نه‌اوند در مجلس شورای اسلامی، قانون «مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی» را بسیار جامع، دقیق و مؤثر توصیف کرد و گفت: اگر این قانون به شکل کامل و درست اجرا شود، می‌تواند ساختار بازارهای غیرمولد را دگرگون کند.

عضو کمیسیون عمران مجلس تصریح کرد: قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی با هدف کنترل فعالیت‌های غیرمولد و مهار خرید و فروش‌های کوتاه‌مدت در بازارهایی مانند طلا، ارز، خودرو، مسکن و سایر دارایی‌ها تدوین شده است. این قانون با افزایش ریسک سفته‌بازی و کاهش سود ناشی از فعالیت‌های غیرمولد، تلاش می‌کند نقدینگی را از بازارهای کاذب دور کند.

وی با اشاره به اینکه این قانون قادر است

مدیرکل امور مالیاتی استان کرمان خبر داد:

تأمین اعتبار ۱۴۰ میلیارد تومانی احداث بیمارستان روانپزشکی کرمان با مشارکت مؤدیان

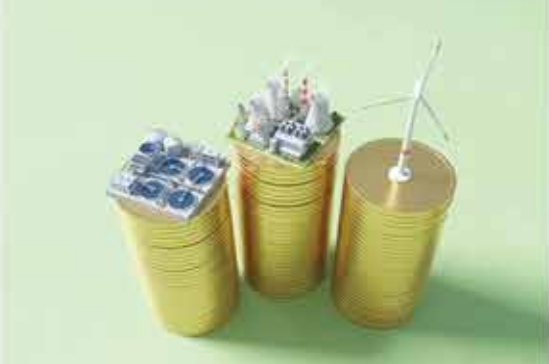

از پیوند میان فرهنگ مالیات‌پردازی و ارتقای سلامت جامعه است. زینل‌پور در پایان مالیات را پشتوانه‌ای پایدار برای توسعه خدمات عمومی به‌ویژه در حوزه سلامت دانست و خاطرنشان کرد: مشارکت مردم در پرداخت مالیات، زمینه‌ساز اجرای طرح‌های بزرگ عمرانی و درمانی خواهد بود.

مدیرکل امور مالیاتی استان کرمان از تأمین اعتبار ۱۴۰ میلیارد تومانی احداث بیمارستان روانپزشکی کرمان با مشارکت ۱۰۵۶ مؤدی خبر داد.

حمید زینل‌پور مدیرکل امور مالیاتی استان کرمان با اشاره به اینکه طرح نشان‌دار کردن مالیات نشان‌دهنده بازگشت مستقیم مالیات‌های پرداختی مؤدیان به جامعه و سرمایه‌گذاری در رفاه اجتماعی است، خاطرنشان کرد: مبلغ ۱۴۰ میلیارد تومان اعتبار با مشارکت ۱۰۵۶ مؤدی و محل مالیات‌های نشان‌دار تأمین و برای احداث بیمارستان جایگزین روانپزشکی کرمان اختصاص یافت. وی افزود: احداث بیمارستان جدید روانپزشکی کرمان می‌تواند خدمات تخصصی‌تر و استانداردتری به بیماران ارائه دهد و ظرفیت درمانی استان را ارتقا بخشد. مدیرکل امور مالیاتی استان کرمان با بیان اینکه تخصیص منابع از محل مالیات‌های نشان‌دار، علاوه بر شفافیت در هزینه‌کرد، اعتماد عمومی به نظام مالیاتی را تقویت می‌کند، تصریح کرد: این پروژه نمونه‌ای روشن

با مشارکت ۶۸۳ مؤدی، احداث مرکز جامع سلامت به ارزش ۱۲۰ میلیارد ریال با مشارکت ۳۷۲ مؤدی و تأمین فضایای پژوهشی- ساحل جنوبی قشم به ارزش بیش از ۱۰۹ میلیارد ریال با مشارکت ۳۱۴ مؤدی اشاره کرد. مدیرکل امور مالیاتی استان هرمزگان در پایان دزمورد چگونگی تخصیص منابع به پروژه‌های عمرانی، بیان کرد: طرح‌ها و پروژه‌ها طبق ضوابط قانونی و در چارچوب معینی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور از تمامی استان‌ها انتخاب و به سازمان امور مالیاتی کشور معرفی می‌شوند؛ شرط اساسی در نحوه انتخاب منابع، طرح‌ها و پروژه‌هایی است که حداکثر منافع عمومی را به دنبال داشته باشند.

اشاره به تأمین اعتبار سایر پروژه‌های عمرانی از طریق طرح نشان‌دار کردن مالیات، تصریح کرد: از جمله این طرح‌ها می‌توان به پروژه‌های پست ۳۳۰ کیلووات سیریک (آتامیس) به ارزش ۳۱۰ میلیارد ریال

شتاب بخشیدن به توسعه فضایای آموزشی و ارتقای سطح دانش خواهد داشت. مدیرکل امور مالیاتی استان هرمزگان با تأکید بر تأمین اعتبار ۵۰۰ میلیارد ریالی پروژه محور لار بندرعباس با مشارکت یک هزار و ۲۴۴ مؤدی، خاطرنشان کرد: تکمیل این پروژه نقش مهمی در توسعه حمل‌ونقل جنوب کشور ایفا خواهد کرد، چرا که این مسیر یکی از شریان‌های حیاتی ترانزیتی در جنوب کشور محسوب می‌شود.

اجساتی مهر با تأکید بر اهمیت مشارکت مردمی در توسعه زیرساخت‌های ورزشی استان، اظهار داشت: پروژه سالن ورزشی بستانو در شهر بندرعباس با اعتبار ۱۳۳ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال از

مدیرکل امور مالیاتی استان هرمزگان از تأمین اعتبار ۲۵ پروژه استانی با مشارکت مؤدیان خبر داد. جعفر اجساتی‌مهر مدیرکل امور مالیاتی استان هرمزگان با اشاره به اجرای طرح نشان‌دار کردن مالیات‌ها برای دومین سال متوالی، اظهار داشت: ۲۵ پروژه استانی در راستای اجرای این طرح تأمین اعتبار شده‌اند؛ این موضوع نشان‌دهنده عزم جدی مؤدیان از توسعه همه‌جانبه ظرفیت‌های آموزشی، ورزشی، عمرانی و بهداشتی استان است. وی با اشاره به تأمین اعتبار ۵۵۱ میلیارد ریالی ۱۴ طرح آموزش و پرورش با مشارکت ۹۳۱ مؤدی، بیان کرد: تداوم اجرای طرح نشان‌دار کردن مالیات نقش محوری در